

Febrer del 1924

Any IX = Núm. 91

Buenos Aires.

Oficines: México 1356

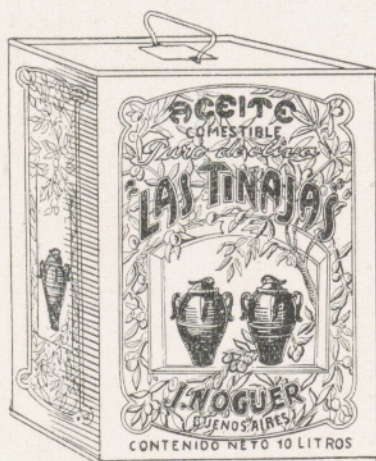

RESURGIMENT

"LAS TINAJAS"

OLIS
Selectes

B. de Irigoyen, 566
BUENOS AIRES

Demani per telefon:
UNION 4399
Rivadavia.

Catàleg de Llibres Catalans

Envenda, per la Delegació de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana: **FLORIDA 150 Bs. As.**

BIBLIOTECA CATALANA: (Cada volum, \$ 1.25)

- Llorenç Ribet: Els camins del Paradís perdut.
Gabriel Maura: Aigoforts.
J. Pons i Massaveu: L'auca de la Pepa.
Llorenç Ribet: Els sants de Catalunya. (Dos volums).

PUBLICACIONS DE "LA REVISTA"

- Pere Benavent: Epigrames (Poesies) .. 1.—
Ventura Gasol: La Nau (Poesies) .. 1.50

BIBLIOTECA PEDAGOGICA

- Guia pràctica per escriure català .. 0.50
Postals propaganda .. 0.05
I. Iglesias: Els vells .. 1.—
" La nostra parla .. 1.—
Pompeu Fabra: Gramàtica catalana .. \$ 1.—
Pau Romeya: Sil·labari català .. 1.—
Josep Galí: Aritmètica i Geometria .. 1.20
F. Valls i F. Soldevila: Historia de Catalunya .. 1.50
Autors varis: Infants i flors. (Poesies) .. 0.50
Pere Blasi: Geografia de Catalunya .. 1.50
J. Roca i Roca: Biografia de F. Pi i Margall .. 0.75
Mossèn Ll. Ribet: Biografia de Ramon Lull .. 0.75

OBRES TEATRALS

- Angel Guimerà: Maria Rosa .. 1.—
" L'ànima és meua .. \$ 1.—
" Andrònica .. 1.50
" Cants a la Pàtria .. 2.50
" Poesies .. 2.50
" Mestre Olaguer .. 0.25
" Terra baixa .. 1.—
" Rei i monjo .. 1.—
" Jesús que torna .. 1.—
" Sainet trist .. 1.—
" Joan Dalla .. 1.—
" La reina jove .. 1.—
A. Carrion: Els esclops de la sort .. \$ 0.75
" El fill de Crist .. 0.25

- Ignaci Iglesias: Foc-follet .. 1.—
Avel·lí Artís: Mai se fa tard si el cor és jove .. 1.—
" A cor distret sagetes noves .. 1.—
Santiago Rusiñol: Llibertat .. 1.—
" La intel·lectual .. 1.—
" El titella pròdig .. 0.75
" La llei d'herència .. 1.—
" El teatre per dins .. 0.75
" L'auca del Sr. Esteva .. 1.—
" El català de la Mancha .. 1.—
" La mare .. 1.—
" El pati blau .. 1.—
" Els jocs florals de Canprosa .. 0.75
" El mistic .. 1.—
A. Gual: La pobra Berta .. 1.—

Altres Edicions:

- Postals de Catalunya (col·leccions de 20) .. 1.—
B. de Saint Pierre: Pau i Virginia .. 1.25
Angel Guimerà: Primer llibre de poesies .. 2.50
Louis Bertrard: La Infantesa .. 1.25
Miquel Kohlhas: Enric de Kleist .. 1.25
Walter Scott: El Talismà .. 1.25
F. Arcangeli: Literatura Japonesa .. 2.—
J. M. López-Picó: De les mil i una nits .. 1.25
Jeroni Zanné: Aiguaforts i Aigües vessants (Poesies) .. 1.50
H. Nadal i Mallol: Algues (Narracions en prosa) .. 1.—
Ll. Duran i Ventosa: Regionalisme i Federalisme .. 2.—
R. Turró: Orígens del coneixement (dos volums) .. 2.50
G. Alomar: La columna de foc .. 1.50
P. Coromines: Vida austera .. 1.—
Victor Català: Solitut .. 1.25
" Caires vius .. 1.25
Roma (traducció) .. 1.—
Vayreda: Sang nova (2 vol) .. 2.50
Prat de la Riva: La nacionalitat catalana .. 0.25

RESSORGIMENT

ANY IX

BUENOS AIRES, FEBRER DEL 1924

NÚM. 91

CATALUNYA DE CARA AL MÓN

D'esdeveniment transcendent hem de qualificar el gest de la Universitat de Freiburg atorgant al digníssim President de Catalunya — el fet d'haver estat destituït pel Directorio de la Inquisició espanyola, no vol dir res per a nosaltres. Abans i ara el President de Catalunya és l'egregi ciutadà reelegit per quarta vegada. I ara més que abans, la seva altíssima representació adquireix al nostre esguard major significació patriòtica i és ungida d'un respecte sagrat i d'una veneració capdal — i eminent arquitecte Josep Puig i Cadafalch, el títol de Doctor "honoris causa".

L'alta honor discernida per la docta corporació alemanya ho ha estat tenint en compte els mèrits adquirits per En Puig i Cadafalch amb la seva obra "L'arquitectura romànica a Catalunya" i amb la seva actuació regint i orientant al govern de la Mancomunitat. Com a home de ciència i com estadista ha estat glorificat l'il·lustre patri. Heu's aquí doncs, en aquests moments, tota la transcendència de l'honor conferida.

Mentre l'Espanya, de cara a l'abisme, ressuscita i empra els mètodes de govern que feren cèlebre a Tomàs de Torquemada l'últim quart del segle XIVè, aplicant-los principalment contra Catalunya; mentre l'Estat espanyol declara criminal i al marge de les lleis l'ideal alliberador d'un poble que treballa i pensa, i els seus homes són perseguits com vulgars malfactors, empresonats i deportats; mentre s'ordena l'extermini de tot ço que dona fe de l'existència espiritual de Catalunya; mentre les hosts invasores ocupen les nostres corporacions de govern, bandejant-ne l'esperit que les regia; mentre són clausurades i segellades les nostres institucions patriòtiques i declarada facciosa la bandera catalana; mentre es decreta l'extermini de la llengua catalana i és proscripta de les institucions de cultura que depenen directament del poble, — sense que a l'Estat li costin una malla — essent reemplaçada per la de l'opressor; mentre, en fi, Espanya empra tots els mitjans per tal d'amul·lar la personalitat de Catalunya i destruir tot el nostre patrimoni creat a força de lluita, de treball i de sacrifici a manta, l'Alemanya culta, el món civilitzat, premia l'esforç d'un home de ciència d'un estadista català venut, escarnit i per-

seguit pels espanyols precisament pels mateixos delictes que la Universitat de Freiburg conceptua virtuts i mèrits suficients per a promoure el seu autor il·lustre a un lloc d'honor en la sina de l'augusta corporació científica. Voleu major consideració i millor respecte internacional al fet de Catalunya-Nació que aquest que li atorga l'Alemanya civil, culta per antonomàsia. Voleu també major repudi de l'actitud medieval adoptada contra Catalunya per la flamant Inquisició implantada per En Primo de Rivera a Espanya? La comparança dels dos fets és per demés eloqüent i suggestiva.

Ultra aquest caire, diem-ne polític, de l'afer; sota el punt de vista de l'àrea dels idiomes i de la seva expansió, el gest de la Universitat de Freiburg és, també, fortament colpidor pels detractors del nostre gloriós llenguatge.

En Puig i Cadafalch ha rebut l'homenatge de l'Alemanya culta, com abans el rebé de la França culta, per la seva obra científica escrita en català. "L'arquitectura romànica a Catalunya" és únicament escrita en idioma català, i la França i l'Alemanya en català l'han llegida i l'han entesa perfectament, com l'entenen arreu d'Europa el nostre llenguatge, i com l'entenen a les Amèriques, les seleccions intel·lectuals que són les que donen o lleven mèrits als pobles.

I és indubtable que si les nacions cultes s'apressen a aprendre la llengua catalana ho fan moguts per la importància de les obres que hi són escrites, la qual cosa vol dir que existeix una Cultura catalana prou forta per a captar-se l'atenció i la simpatia dels intel·lectuals del món.

"Azorín" digué que la literatura catalana no havia d'envejar res a la literatura castellana, i quan un home de la seva talla ho diu, raons poderosíssimes l'impel·liran.

Solament tenint en compte el concepte per demés honrós que el món intel·ligent té de la Cultura catalana, hom pot concebre l'interés rabiós que es dona Espanya per anul·lar els efectes d'aquella expansió espiritual del nostre poble.

Per als espanyols és dolorós l'haver de constatar alguna vegada com els experiments o les creacions dels seus homes de ciència no són coneguts a l'estranger fins després d'ésser reportats en revistes cien-

tífiques de Catalunya. Vol dir això que la llengua catalana és més coneguda arreu del món que la castellana, o l'espanyola com suara decretà l'Acadèmia de la llengua? Fóra absurditat l'afirmar-ho. El què hi ha, és que la Cultura catalana està més en contacte amb el món científic i, per consegüent, les publicacions de l'Institut d'Estudis Catalans, de la Societat de Biologia, de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques, de Catalunya, i moltes d'altres, arriben més de jorn als cenacles intel·lectuals de l'Univers. D'aquesta guisa l'àrea reduïda de l'idioma nostrat resta compensada per la seva força dinàmica i fa menys albiradora l'enorme desproporció que el separa de l'espanyol. Diem també que, proporcionalment, Catalunya compta amb un dos cents per cent de revistes i publicacions científiques més que Espanya. En aquesta branca del saber, la nostra terra pàtria està, també, en un pla molt superior a l'Estat que ens domina.

* * *

Comparant la situació moral de Catalunya davant del món del saber amb la que hi ocupa l'Espanya actual, no vos sentiu optimistes, catalans? No sentiu, ensem, com una mena de llàstima per aqueix país que ens té sotmesos a la seva força material i que dona al món l'espectacle bàrbar d'haver retrogradat sis segles en els seus mètodes de govern? No la veieu la catàstrofe imminent a què es llença afo-llada i benada d'ulls?

Tinguem-li compassió, catalans, a la trista Espanya, però no siguem tan blans i misericordiosos d'allargar-li la mà salvadora en la seva expiació tràgica. Recordem-nos que som catalans.

Vós, català i nacionalista, ja sou de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana? Penseu, sinó, que no compliu amb un dels primordials deures de tot bon patriota.

A l'Argentina podeu inscriure-us per mitjà de les Comissions Delegades que funcionen a Mendoza, Córdoba i Rosario, i a Buenos Aires, Florida 150.

Quota mínima, \$ 0.67 per mes!

FRANCESC MACIÀ

Aquest nom cada dia adquireix més prestigi i més veneració de part dels catalans que volem per Catalunya la màxima llibertat. Ell és la personificació dels nostres entusiasmes, de les pruïges i de les impaciències que sentim per tal de veure la pàtria alliberada del jou que l'oprimeix, sobretot d'Espanya, el país atrassat per excel·lència, un dels que més percentatge aporta a l'analfabetisme mundial i el que dona al món el trist espectacle d'haver retrogradat varis segles en els mètodes de govern.

En Macià és rabiosament perseguit per la tirania espanyola i és, d'entre tots els separatistes catalans, el que més concentra l'odi dels militarots covards que malmenen l'Espanya, per la seva condició de militar. Era coronel d'enginyers quan la Solidaritat Catalana el portà a les corts d'Espanya representant el districte de Les Borges i donat el caràcter de la seva actuació catalanesca aviat se li presentà el dilema d'abandonar els ideals de redempció nacional catalana o la carrera militar que amb tanta competència com honradesa venia exercint. Però com que a l'exèrcit espanyol no li convenien els homes de probitat professional ni els tècnics competents i, d'altra banda, el coronel Macià estimava massa la mare que l'havia parit i alletat, infonent-li aquesta amor sublim per la terra pàtria que tot mortal conscient sent debategar pels seus dintres, un tribunal d'aquests que a l'exèrcit espanyol s'anomenen d'honor, però que d'honor no en coneixen, decretà la seva exonерació i el seu retir del servei actiu.

Alliberat de la nosa del càrrec militar el patriu Macià pogué donar-se sense reserves mentals, tot cor i entusiasme, a la causa santa de la independència de Catalunya i s'hi llençà amb tota la seva ànima. El districte de Les Borges s'identificà tant amb el seu esperit i amb els seus ideals separatistes que del temps de la Solidaritat ençà l'ha ungit representant insubstituïble. Adhuc quan En Macià després de la seva retirada del Parlament espanyol féu propòsit de no tornar-hi mai més, Les Borges l'investiren novament amb la seva representació talment com si no hi hagués altres homes que poguessin reemplaçar-lo. I En Macià tornà al congrés d'Espanya cada vegada amb un major equilibri ideològic i amb més valentia per a plantejar netament, cruament, el problema de la separació de Catalunya de l'Estat espanyol. L'última vegada que parlà al congrés fou tres mesos abans del cop d'Estella, i ho féu per a declarar una vegada més que no hi hauria pau entre Catalunya i Espanya fins que la nostra pàtria aconseguís la

independència política que tanta falta li fa per a posar-se al costat de les nacions cultes i progressives.

En assaltar el poder la Dictadura militar, En Francese Macià hagué d'inter-nar-se a França per assegurar la seva llibertat i, des d'aquella república, el nostre capdill treballa incansablement per la llibertat de la pàtria. Des d'allí trameté un manifest a Catalunya assenyalant les vergonyes dels dictadors i incitant als ca-

El gran patriota Francese Macià.

talans a la resistència espiritual contra tot ço que vingués d'Espanya. "De ponent, ni gent ni vent".

L'esmentat missatge alçà molta polsaguera, i el govern feu requissar tots els recons de Catalunya per tal de segrestar-lo. Això motivà varis registres domiciliaris i empresonaments de patriotes als quals se'ls trobaven exemplars. Simultàniament fou decretat el processament del digníssim autor del manifest emplaçant-se'l a comparèixer davant dels tribunals militars.

Per tal de que la Dictadura no atribuís

la paternitat del missatge a qui no en fos autor, En Macià en trameté un exemplar a En Primo de Rivera acompanyant-lo d'una carta vibrant declarant-se'n responsable i exposant, una vegada més, els seus ideals sincerament separatistes, carta que publicarem últimament a "Nació Catalana", l'entranyable col·lega encarregat de donar a conèixer als països americans el problema de la independència de Catalunya.

Resultat de tot això i no essent possible castigar durament al digníssim patriu, el govern militar d'Espanya confiscà tot el patrimoni de l'esposa d'En Macià, patrimoni que passava de generació en generació des d'èpoques remotes en la família de la senyora Macià, la qual cosa lleva la hipòtesi d'una possessió simulada. Altrament En Francese Macià és fill d'una humil família de Vilanova i no posseeix bens de fortuna.

No n'hi havia prou però amb aquesta enormitat, calia fer més mal encara. I la senyora Macià fou desposseïda brutalment de les alhages que exhornaven la seva persona, comportant-se els representants d'Espanya amb la noble dama, de la mateixa manera com es comportarien els lladres de camí ral amb la seves víctimes. I encara no acabà aquí el refinament de maldat. La policia espanyola detingué a la frontera la senyora i filla d'En Macià que anaven a reunir-se amb el bon patriu a França.

Davant d'aquests actes de salvatgia, davant l'atropell covard de què foren víctimes l'esposa i la filla del valent capdill, En Francese Macià desafià En Primo de Rivera a país neutral per tal de venjar les indignitats comeses contra la seva família.

Heu's aquí els trets ideològics característics de la personalitat del gran patriota Francese Macià, exiliat a França, com tants d'altres patrius, per la causa de la independència de la nostra única terra pàtria.

A través dels gran mars que ens separen, RESSORGIMENT fa arribar a ell i als que com ell sofreixen les amargors del desterrament, la veu de companyonia i la seva adhesió més entusiasta.

Tot per la independència catalana!

Aquí hem vist passar els catalans d'Amèrica. Els bons no són els que quan tornen parlen a casa seva en llengua emmatllada; els bons són els que allà conreuen l'idioma propi, i ensenyaven els seus fills la nostra llengua. Els altres són uns pobres homes.

(D'un parlament d'En Rovira i Virgili a Sitges.)

CONFIDÈNCIES

I

Estimat Kòmos: Aquesta carta pot ben vanar-se d'ésser continuació de la darrera que et vaig trametre. Tot segueix, si fa no fa, de la mateixa manera. El dictador de la Rivera publica cada dia dues notes i fa diàriament deu discursos dient l'elogi de la *mujer española* i cantant la desaparició dels problemes terrorista i separatista. El rei d'Espanya està també més convençut cada dia de l'eficàcia de la nova política tant enemiga de malversaments verbals. Ell i el seu Peralini estan absolutament d'acord en reconèixer que mai s'hauran dit prous paraules per a definir les excel·lències del vi i de les dones; per això els que critiquen amb to de censura la xerrameca dels tirans espanyols no són castissos ni bons patriotes. Està bé que per a demostrar l'esperit d'homes pràctics que porten dintre llur carcassa s'amenitzin els jocs de paraules amb demostracions d'ordre dinàmic. Fidedels a aquesta consigna, les notes del *Directorio* i els parlaments del dictador van seguits d'exemples pràctics fins a la quinta essència. El poble estava tip de sentir prèdiques de pau que després es tornaven vinagre. Ara, si més no, veu que li diuen la manera d'ésser bon patriota i li demostren pràcticament car els predicadors són el primers en sacrificar-se. El rei d'Espanya i el seu Peralini s'han passat dies sencers brindant per la prosperitat dels seus súbdits, però brindant sense comèdia, amb líquid alcohol·lic ben espanyol. Aquesta conducta exemplar és la que fa més prosèlits. Si haguessis vist com jo mateix l'entusiasme de la concurrència de *ciudadanos honrados* (des que vares marxar de Barcelona els ciutadans es divideixen en *honrados* i en *perniciosos*, els primers són els que suquen del tros i parlen mal de Catalunya, els segons són els que formen la *minoría estridente que es dueña por el terror de la voluntad de Cataluña*) que s'aplegà a l'Hotel Ritz el vespre de la marxa reial, et convenceries de la veritat del que t'acabo de dir en aquest prefaci. Clar i català el viatge a Itàlia i el pas *trionfal* per Barcelona ha estat un rosari de discursos, notes, declaracions i borratxeres completament reials. La reina també ha rebut els efectes del contagi: qui va amb un coix, al cap de l'any es coix i mig. Els diaris, passats per la censura, ja digueren que els augustos viatgers anaren a l'estació amb trajo de reis d'opereta, suats de tan ballar i de tant de de xampany engolit; la censura no deixà, però esplaïar els reporters car, de haverlos-hi estat consentit, hauríem pogut llegir que la il·lustre muller del rei Alfons, vestida de reina, amb diadema i tot, can-

tava i reia i saltava com una bogeta pel marxapeu del pujador del Passeig de Gràcia, tot dient: —*¡Que se ha escapado el tren! ¡Qué gracia tiene! ¡Nos hemos quedado sin tren!*

I anem als problemes cabdals de la preocupació dels governants de l'Espanya actual: "El terrorisme està liquidat, el separatisme ja no tornarà alçar la testa". Com que els diaris no en poden dir res, cal que et digui jo que els atracaments segueixen produint-se com abans amb la diferència, però, d'ésser nosaltres els que els organitzem aquesta vegada (declaracions del general Llossada) per tal de fer caure en desprestigi els seràfics militars que governen d'afició. Tu no te n'havies adonat segurament però, no et sorprenguis, els separatistes (que ja no existeixen) són la gent més criminal de la terra. Et prego que no t'esveris i recordis que en començar aquesta carta ja t'he fet notar que ara dels militars i demés pistolers se'n diuen *ciudadanos honrados*.

El separatisme no existeix, però com que cada dia ens en parla deu vegades, un hom arriba a dubtar un xic d'aquesta defunció.

No passa dia que no ens assabenti el diari que han estat empresonats o processats un o més patriotes catalans. Les últimes noves (publicades) es refereixen a ex-regidors i ex-alcaldes nacionalistes que s'adheriren al plebiscit organitzat pel Centre de Dependents. Hi han empresonats per aquest motiu, entre altres, alguns badalonins i figuerenes i entre aquests el seu darrer alcalde popular, home d'una honorabilitat i rectitud citades com model. D'ell és interessant esmentar un episodi que el fa digne d'homenatge: En una de tantes vegades que els militars intentaren impedir les sardanes, el poble arrebegà un coronel o comandante (no entenc gaire d'aquesta aviram) pel seu compte i després d'apallissar-lo en feu remesa a l'alcaldia. El militar, brut i espellifat, sense espasa però amb molts blaus, fou portat a presència de l'alcalde i aquest li cantà la palinòdia. El representant de la força de Castella no volia acceptar el repte i s'enearà amb l'autoritat municipal dient:

—*Es que soy coronel del ejército.*

—Dones jo soc sastre — feu l'alcalde.

—I de més a més soc l'alcalde de Figueres.

Es sensiblement paradoxal que ara es remoguin amb lo del desat plebiscit del Centre de Dependents una sèrie d'assaigs de solucions de concòrdia com si fossin entremaliadures dels separatistes tot i datar dels beatífics temps del general Mar-

tínez Anido i portar el seu consentiment.

Altres processaments interessants que la premsa no ha dit és el que s'ha dictat contra el poeta Bertran i Pijoan, director de "El Borinot", per una caricatura no publicada. Aquest és un altre cas que diu la blanície que guia als redemptors d'Espanya en llurs relacions amb Catalunya. El censor, davant d'una caricatura que considerà punible, no es concretà a passejar-hi per damunt el llapic vermell, sinó que en dóna coneixement al jutge i aquest dicta l'ordre de processament. Afortunadament, "El Debate" de Madrid, diuen que diu que mai no havíem viscut un període de més gran llibertat.

El separatisme és un cadàver putrefacte, però... per si no ho fos, ara treuran de Barcelona el bisbe Guillemet i de Tarragona el cardenal Vidal i Barraquer i els deportaran a terres espanyoles. Per si el cadàver no fos tal cadàver, es garrebé segur que el bisbat de Barcelona serà encarregat al bisbe Muñoz, que actualment fa parlar en castellà els feligresos ausetans i ha fet posar damunt del monastir de Ripoll una bandera espanyola. Aquests són, amic Kòmos, motius sobrers per a que l'exèrcit d'ocupació glorifiqui al Martínez Vargas de la clerecia vigatana portant-lo a la capital de Catalunya en concepte de *honrado*.

Veus com aquesta carta és, tal com t'he dit, digna seguidora de la darrera que et vaig escriure?

Teu afectíssim,

J. L. B.

Per la còpia,

Kòmos.

Paris, 24-XII-1923.

II

Noves no passades per la censura militar (Agència Kòmos)

Mollerussa, 25 desembre. — Un caporal de la *guardia "civil"* es vantava de la seva omnipotència en una penya de cafè. Deia, i demostrava, que gràcies a la seva delació un capellà nacionalista d'aquesta població ha estat traslladat a un poblet de mala mort a punir el crim d'ésser organitzador de pomells de joventut i nacionalista de tot cor. Un dels concurrents a la penya objectà que el capellà desterrat no ha estat mai l'home imaginat pel representant de l'odi espanyol. Aleshores el *guardia "civil"*, adonant-se de l'equívoc sofert, anà a formular la mateixa denúncia contra un segon clergue. Avui aquest honorable sacerdot ha sortit cap al desterro com el seu company anterior.

Sta. Coloma de Farnés, 25 desembre. — L'autoritat militar ha fet saltar a cops d'escarpra un escut de gran valor arqueològic que hi havia a la façana de l'Ajuntament. Aquest vell escut representava les quatre barres catalanes i el colom representatiu de la vila.

Cervera, 26 desembre. — El poble ha protestat violentament contra el nomenament del *delegado gubernativo* (corregidor) que li ha estat dedicat per l'exèrcit d'ocupació. Es tracta d'un pillet de set-soles. La protesta ha estat debades.

Borges Blanques, 26 desembre — El cap de la tropa invasora de la ciutat ha reunit els propietaris de les cases dels carrers de Prat de la Riba i Francese Macià per tal que decidissin per votació secreta si havien de continuar o no en els respectius carrers els noms dels gran patriis que avui porten. Abans de la votació s'amenaçà de totes formes als que votessin contra el gust del director. Les amenaces foren debades. Els carrers segueixen anomenant-se dignament amb els noms catalans.

Barcelona, 27 desembre. — Rumors de bon origen diuen que el Dr. Carreres, proposat per canonge de la Seu barcelonina, ha estat eridat a Roma per tal de pregar-li que *espontàniament* renunciï a la promoció. El Dr. Carreres fou citat pel rei d'Espanya davant del Pare Sant com un indesitjable a causa del seu catalanisme.

Barcelona, 28 desembre. — Amb motiu d'escaure's avui la diada d'Innocents es fan clàssiques bromes. Una de les que més han circulat és la d'haver-se descobert que el viatge del Sr. Puig i Cadafalch a terres alemanyes és una manera de dissimular l'ordre dictada contra ell de romandre desterrat sis mesos per haver interromput el discurs del Rei d'Espanya en el banquet de l'Hotel Ritz.

Kòmos.

Paris, 29-XII-1923.

“NOSALTRES SOLS”

Grup de connacionals que, sots el títol de l'epígraf, constitueixen el comitè patriòtic català de Bahía Blanca.

CRÒNICA CATALANA

LES SALES D'EXPOSICIONS

Com tota gran ciutat que s'estimi, Barcelona compta amb bon nombre de llocs espccials on els nostres pintors poden mostrar les creacions de llur art. I és cosa verament satisfactòria que, malgrat aquesta ja albiradora sèrie d'establiments dedicats a les manifestacions pictòriques, elles deguin ésser de relativa poca durada per tal de poder donar cabuda a les que s'encalcen contínuament. En general, cada quinze dies és renovada l'exposició en cada una d'aquestes sales i en algunes d'elles hi concorren a la vegada dues o més firmes. Tot plegat fa que durant l'any, exclusió feta dels tres mesos del fort de la calor, la llista d'artistes expositors sigui llarga d'algunes dotzenes.

Aquesta nombrosa competència artística, comporta una ben notable quantitat de visitants, la qual cosa demostra a bastament que la gent interessada per les coses belles, no és a casa nostra tan escassa com en diferents ocasions s'ha volgut assegurar. El cronista no recorda haver visitat cap d'aquestes exposicions, sense haver trobat varies persones que, com ell, es complavien en fer-ho. I a certes hores, principalment en jorns de festa, la concurrència és, a voltes, tan nombrosa, que es fa difícil la contemplació un xic detinguda de les obres exposades.

Mes tot això, essent molt, no fóra prou. L'artista, molt interessat en l'elogi i en l'admiració, no podria par viure de glòria i de bones paraules. El que ell cerca, a més de la consagració del seu treball, és la retribució necessària. I actualment, no poden pas estar descontents de l'èxit material que assoleixen. Innúmeres voltes, els cartellots d'"adquirir" ajuden a fer més atractiva l'exposició, essent-hi en certes ocasions amb tanta profusió, que hom creu en una depuració del gust del públic i en que, sortosament, a Barcelona hi ha força gent que pot pagar-se un bell desig... Mortals felços! Que Déu n'augmenti el nombre i en ell ens vulgui incloure!

Ultra diversos establiments que en determinades ocasions ofereixen el treball d'algun artista amic, hi ha actualment a la nostra ciutat varies sales d'exposició permanent, entre les quals ens recordem en aquest instant de les següents:

"Sala Parés". És la veterana, la degana. Situada al cor de la ciutat vella, en l'ultra-barceloní carrer de Petritxol, és de tothom coneguda. En el deambular per negocis, per compres o simplement per passeig, és plaent entrar-hi una estona. Demés de les vitrines on es mostren belles coses — gerros, figures, estampes, cristalls i faiances — sempre hi ha una

manifestació pictòrica digne de veure's i, moltes vegades, d'admirar. Enguany hi han exposat, entre d'altres, En Juli Borrrell, En Bonnin, En Felez, En Camps i En Mir. D'aquest darrer hi havia una molt extensa manifestació de la seva obra formidable de colorista eminent.

La Sala Parés és quasi un número obligat del programa dominical. A molts ciutadans no els semblaria la festa completa si el diumenge, sortint de missa i abans d'anar a comprar el tortell o els "postres" acostumats, no fessin una visiteta — encara que sigui de compliment — a la renomada Sala, que ja els nostres pares visitaven els matins dels jorns de lleure.

"Galerías Laietanes". Cosa molt semblant succeeix amb aquestes artístiques galeries. El lloc molt distint — el carrer de les Corts Catalanes, prop del Passeig de Gràcia — i l'ambient molt diferent — de cosa d'ara — no priven que també s'aprofiti l'entrar-hi com un complement del passeig. L'esplèndid assortit d'objectes d'art antic i modern que per aquells salons estan a l'esguard del públic i que són una temptació per a la gent de bon gust i de bossa adient, predisposen a la contemplació de les obres pictòriques que contínuament hi són exposades. En el que va de temporada, ho han estat les d'En Pasqual Montoriol — el pintor tan conegut dels americans — amb els "seus" homes de platja i de taverna i les "seves" gitanes; les de En Larraga, amb flors; les de N'Emili Ferrer, el delicat dibuixant decorador i N'Eusebi Navarro, un veritable artista brodador, les creacions del qual en tapets, coixins, cortines, etc., són mcravelles de dibuix, de color i d'execució... i d'altres encara que en aquest moment no recordem.

A més de "La Pinacoteca", establiment de motllures, mares, estampes i gravats que a voltes ha acollit en el seu petit saló algun artista, en el mateix carrer de les Corts Catalanes s'hi troben les ben dispostes "Galerías d'art" que el popular fotògraf Areñas va inaugurar no fa gaire temps com a complement del seu acreditat taller de retratista. Entre algun objecte de gust exquisit i l'exhibició d'algunes joies escollides de l'artista argentí Ramon Sunyer, hom pot esplanar l'esguard en diferents exposicions que succeixivament s'obren al públic. De la temporada actual recordem amb satisfacció les de Mare-Aureli Sala, de teixits en seda fets a mà i la de pastells i dibuixos d'En Batalla.

"El Camarin". En els barris de la Catedral, enfront gairebé de les escales que menen a la porta principal de la nostra

Seu, la botiga d'antiquitats que porta aquell nom ofereix també als aficionats a la pintura un saló on els bons artistes acostumen a exposar les seves creacions. "Es la casa de la sort" — diuen els expositors en constatar amb el consegüent plaer que la venda de llurs obres és fora del corrent en aquests casos. "Es que hi tinc el millor de lo millor" — exclama el propietari. Jo crec que tots tenen raó. Recordant els èxits extraordinaris que hi obtingueren en la temporada passada En Colom i En Galwey i d'altres, no estranya tant el també excepcional succés que han assolit darrerament les obres d'En Vayreda i d'En Carles.

Les sales d'art més visitades, són sense cap dubte les del gran basar "El Siglo". Només hi faltava això, per trobar-hi de tot, en els coneguts magatzems! Sis sales amb bona llum artificial es venen contínuament plenes de quadros i seguidament concorregudes pels innombrables compradors de la casa. En aquests darrers temps hi han obtingut un excel·lent acolliment unes escultures del malaguanyat Cardona, unes flors d'En Guadalupe i una extensíssima col·lecció de dibuixos del notable il·lustrador Segrelles.

I per tancar aquesta lleugera informació, citarem les "Galerics Dalmau", que acaben d'obrir-se al Passeig de Gràcia amb una exposició general, en la qual han contribuït gairebé tots els autors coneguts en la nostra terra. Recordem haver-hi admirat obres de Baixeres, Canals, Carles, Casanovas, Casas, Colom, Elias, Galwey, Gargallo, Junyent, Labarta, Llimona, Mallol, Moisès, Nogués, Urgell, Vayreda... i de molts altres, els noms dels quals allargarien excessivament aquesta crònica que — malgrat estar molt extractada — ja és més extensa del que la reconeguda gentilesa dels nostres lectors ens pot permetre.

JORDI CATALÀ.

Barcelona, 31 desembre, 1923.

COSES D'ESPANYA

Canvi d'alimentació.

(Del LIFE, de New-York).

EN EL CAMÍ DE LA LLIBERTAT

El diari argentí de Buenos Aires, "La Prensa", ha publicat una llarga informació cablegràfica del seu corresponçal a Europa, Ramon de Franch, posant de manifest els treballs d'organització i les gestions que duen a cap prop les potències europees els representants autèntics de Catalunya, per tal d'accelerar l'adveniment de llibertat nacional per la nostra terra pàtria. El nostre col·lega, "Nación Catalana", l'ha reportat a les seves pàgines. Nosaltres ens abstenim de fer-ho perquè creiem que ja és prou extensa la seva difusió perquè no se n'hagin assabentat els nostres llegidors. Ens limitarem, per consegüent, al comentari dels fets enunciat.

Hi ha davant l'horitzó de Catalunya la imminència d'una alba prometedora de dies venturosos. Hom no ha d'ésser gaire expert per albirar la magnitud dels moments decisius que s'acosten seguint el ritme dels aconeximents que tenen per escenari l'Estat espanyol, detentador dels drets polítics i espirituals de Catalunya.

El govern militar, amo de la situació espanyola, cada dia es va debilitant més per causa de la seva manifesta imperfecció i per la lloresca de les disposicions i actituds que adopta, però l'error fonamental, el més greu en què que respecta a Catalunya, ha estat el no saber mantenir amb les forces polítiques de la dreta catalana aquella adhesió i aquella cooperació que hi trobà En Primo de Rivera abans del "cop d'Estella" i durant els primers dies de la Dictadura. Aquesta equivocació enorme del *Directorio* va en camí de produir-li forts disgustos, per les conseqüències que van derivant-se, les quals amenacen amb una desintegració de les terres de l'Estat en un plaç relativament pròxim.

Es indubtable que al moviment separatista català li mancava, per a la seva finalitat alliberadora, l'adjutori material, sense el qual els esforços dels seus directores havien d'ésser molt més feixucs i el procés dels esdeveniments molt més lent. La consciència del poble no era prou equilibrada encara com per comptar-hi amb seguretat de reeixir. Calia doncs enfortir-la amb el temps per tal que respongués a l'hora definitiva.

Ara les coses prenen un caire molt distint. La Dictadura portada del seu odi racial contra Catalunya empra tots els mitjans de crueltat amb el fi de mortificar l'esperit del nostre poble, i no es detura davant l'exacerbació de les passions dels impacients ni davant les assenyades actituds i súpliques dels més tebis en catalanitat. La conseqüència d'això és el que Ramon de Franch anuncia des de la frontera franco-suïssa: la imminència d'un pacte entre les diverses tendències del na-

cionalisme català fins ara disperses per raons força respectables però que no eren tan fonamentals que fessin impossible, amb el temps, una acció conjunta. Heu's aquí al que es va ara: a l'efectivitat del front únic català. Ha bastat que els directores de les diverses agrupacions polítiques, exiliats a l'estranger, perseguits per la Dictadura militar espanyola, es trobessin fora de la terra pàtria de tots estimada per a que els seus cors de patriotes, davant la sistemàtica persecució de l'enemic racial i dèspota que ha culminat amb la dissolució espiritual de la Mancomunitat posant-la a mans i a mercè dels que fins ara havien estat els seus detractors màxims, s'unissin a l'uníson i bandegessin de llur pensament tot resabi de minúscules diferències i es disposessin, tots junts, treballar ardidament per la llibertat de Catalunya, servant, cadascun, per a millor avinentesa, les pròpies conviccions polítiques. Amb aquest pacte, tan esperat de tothom, el nacionalisme adquireix la força material que tant necessària li era per a subvenir les ingents despeses de la campanya. Avui el separatisme compta amb gent benestant disposada a servir l'ideal de tot un poble.

El resultat d'aqueix alçament o mancomunitat ideològica que ara són albiradors en la seva part moral solament, aviat seran d'una efectivitat colpidora per l'enemic.

A la frontera franco-suïssa hom ha planejat el memorial o informe que serà sotmès a la Lliga de les Nacions en qual document hom plantejarà el problema de la llibertat de Catalunya, amb tota llei de dades històriques, lingüístiques, ètniques i de costums que són les que determinen la característica especial d'una Nació, i es reclamarà el dret d'aquesta Nació a gaudir dels atributs de sobirania nacional, d'acord amb l'esperit del dret internacional dels pobles, que és la base de l'existència de la Societat de les Nacions. També contindrà la nota la comprovació palesa de la violació per part d'Espanya del compromís que s'imposà com a membre de la Societat de les Nacions de respectar el dret de les minories nacionals a emprar l'idioma propi i la bandera respectiva, drets que han estat trepitjats a Catalunya per la bota militar que governa Espanya. Aquest informe està pendent de resolució, i es completará en la reunió que ha de celebrar-se a París amb assistència de totes les forces nacionalistes catalanes coaligades, en qual reunió es convindrà, definitivament, la formació del front únic.

* * *

A part de l'acció diplomàtica i de l'organització que realitzen a l'estranger els

capitostos del moviment nacionalista, però essent moralment part integrant del vastíssim moviment alliberador, el poble de Catalunya dona el bell espectacle de la seva fermesa ideològica repudiant els actes de la Dictadura amb valentia i seny alhora.

El poble que rebé amb relativa satisfacció l'adveniment del *Directorio* perquè li prometia resoldre el problema de l'autonomia, i semblava animat dels millors bons desitjos d'acabar amb les corrupteles polítiques i el malbaratament dels cabals públics, amb els abusos dels acaparadors sense consciència, amb la pornografia desenfrenada i tants d'altres problemes de la salut i la tranquil·litat públiques, aqueix poble que rebé amb complaença el derrocament de la politiqueria tradicional espanyola, diem; davant la brutalitat de la descepció rebuda dels flamants regeneradors, qual finalitat única amb Catalunya ha estat l'anorreament de les seves institucions més cares, per tal d'arranear-li l'ànima i els anhels d'alliberació, perseguint, empresonant, desterrant i posant en pràctica tots els refinaments de barbàrie, ha reaccionat d'una faiso tan encoratjadora per als ideals d'independència política, que ningú que no sigui massell de cor i d'ànima, pot alliberar-se de la influència d'aqueixa reacció saludable.

No essent possible ni convenient encara la resistència a mà armada a les inquisitorials disposicions del govern militar, el poble posa en pràctica, d'una manera admirable, la resistència espiritual, els fruits de la qual són de tothom viscents i adhuc perforen les fronteres, a despit de la censura.

Aquest magnífic esperit del poble obligà als regidors de *procura* de l'Ajuntament de Barcelona a adobtar una actitud de protesta davant els empresonaments dels honrats ex-regidors que omplien les presons de Catalunya. Aqueixa actitud dels regidors que ara administren l'Ajuntament de la metròpoli catalana, esverà la *masculinidad* dels valents dels *Directorio* i els presos foren alliberats immediatament. Ultra aquesta victòria del poble català deguda al seny i a les seves conviccions ideològiques, el telègraf lliure ens n'assabenta una altra d'important.

Com és ja de tothom sabut, la Mancomunitat ha estat atropellada bàrbarament per la Dictadura, llevant-li el seu esperit, infamant els seus murs sagrats amb l'apèndix del retrat d'un rei degenerat i lliurant-la a mans dels mercenaris traïdors que componen el conglomerat de l'odi, conegut per "Unión Monárquica Nacional". —No oblidem els seus noms, catalans; sobretot reteniu a la memòria els del Marquès d'Olèrdola, Alfons Sala, Torras, Fournier, Baró de Viver, etc.

Front de l'audàcia i el cinisme d'aquests elements erigits pel seu odi a tot ço català, en rectors del primer organisme

de la nostra pàtria, els catalans hi oposen l'arma formidable del boicot i el menyspreu. Un dels nous diputats provincials intrusos és el conegut comerciant senyor Conde, de la raó social Conde, Puerto y Cia., propietaris dels grans magatzems "El Siglo", els més importants de la capital de Catalunya, i contra aqueixa institució poderosíssima ha començat el boicot dels catalans. A l'efecte, segons el telègraf, s'han distribuït per tot Barcelona unes fulles volants incitant el poble a no concórrer als esmentats magatzems per fer llurs compres. Les esmentades fulles invoquen els sentiments de catalanitat del poble i els seus efectes són d'una colpadora realitat per als propietaris de "El Siglo". Ultra aquest cas especial, afegeix la informació cablegràfica que el poble empra amb eficàcia la propaganda individual amb idèntics propòsits i que tothom respon a la crida patriòtica.

Heu's aquí l'estat actual del moviment per la llibertat de Catalunya. Confessem que n'estem satisfets. Els esdeveniments s'estalonen i estem abocats a fets transcendents. Catalunya va retrobant-se a si mateixa per obra i gràcia de la Dictadura que voldria anihilar-la i no fa més que exacerbar els seus sentiments de màxima llibertat.

La permanència del *Directorio* militar en el govern d'Espanya és sumament necessari en els actuals moments històrics, per als nostres ideals. Convé, almenys, que la *masculinidad* militar espanyola estigui en el poder un trimestre més. Fóra sensible per Catalunya que les condemes a mort dictades contra els generals Berenguer i Navarro, herois d'Annual i Mont-Arruït, provoquessin la caiguda dels dictadors.

Tres mesos més poden portar-nos moltes sorpreses...

P. DE REIG.

C O N F I D È N C I E S (*)

CONFERENCIA TRASCENDENTAL.

Barcelona.—El general Perealini ha donat a la Sala Mozart l'anunciada conferència organitzada per la "Junta de Dames". En ella ha dit coses de gran transcendència política i social que han fet les delícies del públic femení que hi assistí i dels ciutadans de tota mena (*honrados e indecentes*) que l'han llegida. Invoeant al gran soldat francès digué: "mi compañero de armas, Napoleón..."

El general Lossada, cap de les tropes d'ocupació de la ciutat de Barcelona, exigí de la Junta organitzadora de l'acte 100 invitacions. La Junta s'hi negà al·legant que les conferències organitzades tenien una finalitat benèfica i que per aquest motiu les entrades no eren gratuïtes. D'altra banda, la Sala Mozart és extraordinàriament petita i, per tant, donar 100 invitacions equival a convertir a zero els ingressos de la sessió. El general Lossada rebaixà aleshores les seves pretensions a la meitat, però després es repensà i, partint pel mig les cinquanta papeletes obtingudes violentament, repartí entre les dones dels militars els cent cartonets-entrada. Hom diu que aquest gest del general Lossada és fill d'una confiança rebuda per via policíaca. En efecte, sembla que entre les dames que havien pagat l'entrada des de molt dies abans, s'havia pres l'acord d'alçar-se i abandonar la sala quan el general Perealini comencés la dissertació. Una gentil i vibrant escriptora, Na Maria Bonshoms, publicà a "Catalunya Social" un article titulat "Eficàcia de les conferències", del qual cal retallar el següent fragment:

"En molts indrets de Catalunya es donen conferències sobre temes femenins que obtenen un gran èxit. A Olot, per exemple, s'ha iniciat un moviment a favor de la dona. Cada mes es donen interessants conferències.

Ja veieu, doncs, com és necessari que la dona s'adoni que no és únicament matèria, sinó que també té intel·ligència i esperit.

Hom diu que s'han de donar conferències sobre temes femenins, però cal que els conferenciants siguin competents. No n'hi ha prou que siguin cultes, o bé que exerceixin càrrecs importants. Cal també que siguin íntegres i de solvència moral. Un home que ha fet públic escarni de la moral, està incapacitat per parlar davant de senyores. Quin prestigi tindria un home que, per exemple, fos donat al joc i se l'hagués vist ballar en llocs impúdics? Pot alligonar la dona el conferenciant que hagués fet libacions en honor del déu Bacus i no sapigués respectar l'honestetat de les donzelles ni l'honor de les dames? Naturalment que no. Per això cal tenir molt compte a escollir els conferenciants."

EL REI SENSE ALES.

Madrid.—Pels cercles ben informats es diu que d'arrogància de N'Anfós Xtres s'és enmurtida. Als voltants de la flama militar s'ha cremat les ales com una papellona. El marquès de la Cortina, gran amic de S. M. ha estat castigat a desterrament per un article contra el *directorio*. La impotència del rei fatxenda no ha pogut contenir aquesta nova facècia de la sergentada. El marquès de la Cortina és un dels pocs fidels a la corona i un dels tres únics polítics que dies enrera s'asseguren a la reial taula. Aquesta decisió dels militars ha donat lloc a violent diàleg entre els dos brètols que fan d'amo del cadàver espanyol.

LA REINA VELLA TREU LA CARA PEL SEU FILL.

Madrid.—La reina vella corre atrafegada pels carrers de Madrid pujant escales i trucant portes. Ja ningú acut a les crides reials. Cal que se'ls demanin els favors a domicili. En Romanones està indignat per la darrera elatellada que representa l'extradició d'un dels seus amics més

(*) Rebudes en entrar aquest número en màquina.—N. de la Direcció.

estimats. En Sanchez-Guerra diu rodonament que no hi vol saber res. En Garcia-Prieto i En Maura semblen disposats a *sacrificar-se*. La reina els visita cada dia i demana clemència. L'ensorrada es tant imminent que es ja necessària la producció d'un miracle per a sostenir-ho. Sembla que no tornaran, però, a Roma per la penitència.

A N Y N O U

LA REUNIO A CAPITANIA.

Barcelona.—El Sr. Canon i el Sr. Esteve foren convocats a capitania general per tal de donar la llur valuosa col·laboració moral al general Peralini i als seus homes. La sessió fou molt moguda i alguns l'aprofitaren per a espolsar-se la polsina ronyosa que del 13 de Setembre ençà s'havien carregat. Sembla que cada dia s'accentua més vivament l'esclet d'una Solidaritat Catalana que ens portarà la llibertat, no a la manera de la de 1905, sinó... d'una altra.

COM SON DEMANADES LES COL·LABORACIONS.

Barcelona.—N'Anfós Par, il·lustre notari català i catalanista, fou requerit per a formar part del Comitè militarista de l'Exposició de Montjuïc i refusà el convit. El senyor Par fou assabentat de que li era acceptada la renúncia perquè es comptava amb el seu concurs per a ocupar un lloc en el consell de la Mancomunitat que es nomenaria per R. O. El Sr. Par, contestà que tampoc acceptaria aquest nou honor. Aleshores li feren saber que aquests càrrecs solament podien ésser refusats amb l'acompanyament d'un certificat de metge. Però en aquest darrer cas, de la mateixa manera que hi hauria incapacitat per a fer de conseller n'existiria també per a exercir el

ALTRA VEGADA EN CABANELLAS?

Madrid.—Hom diu que el general Peralini té pocs dies de vida pública, car el general Cabanellas li sega l'herva sota els peus. Sembla que aquest senyor és el destinat a fer de pont entre la situació actual i un ministeri nacional a base de Maura i altres senyors del règimen caduco i podrido que està rejuenint l'il·lustre Dr. Voronoff a base de la ben provada masculinitat dels joves companys d'armes de l'infant, gairebé embrionari, Napoleó Bonapart.

OCCITANIA RENAIXENT, GERMANA DE CATALUNYA.

Tolosa de Llenguadoc.—Un grup d'intel·lectuals gascons, llenguadocians i llemonins, anuncien per abans d'acabar el mes que som, la publicació d'una revista titulada "Oe" i destinada a lluitar pel respecte a les llengües natives a l'escola primària i al temple. "Oe" anuncia ensems una campanya en defensa de les justes reivindicacions de la germana Catalunya oprimida per l'analfabetisme castellà. "Oe" serà setmanal en començar, però ben tost es transformarà en publicació quotidiana. Aquesta mateixa elite anuncia la publicació d'una biblioteca en llengua occitana i l'organització d'una exposició del llibre llenguadocià, a la qual convidava amablement al llibre català.

(Resum de les relacions telegràfiques rebudes per Kómos.)

Londres, 15 de gener, 1924.

L'ENTREVISTA DELS DOS DICTADORS

(Xinots inserits en el periòdic parisenc «Le Rire».)

D'entre la premsa estrangera que més s'ha distingit en el jutjament dels esdeniments espanyols, és, sens dubte, la francesa la que amb més bonhomia ha sabut treure'n profit.

Es pot ben dir que els periòdics parisencs, del pronunciamiento n'han tret suc a quintars. Dificilment podrà fullejar-se un setmanal francès, sense que hom no hi trobi allò que fa referència a aquest fet ja cèlebre.

Un dels que ha portat al paper amb esperitualitat més colpidora la gesta del viatge del flamant estadista a Itàlia, ha estat "Le Rire", aquest periòdic, el nom del qual és prou per prendre-s'ho tot a riota.

Vegis sinó aquesta historieta gairebé muda que reportem. Es, podríem dir-ho sense cap mena d'ironia, allò que ha es-

devingut en el fons de tot: això és, que tant Mussolini com Primo de Rivera són dos grans homes, que n'han donat proves i que, si no fos així, llurs respectius pobles no permetrien que usufructuessin la suma del poder públic.

Però deixem a part consideracions d'ordre més o menys filosòfic. Perquè, tanmateix, no s'ho mereix la cosa en si. I també, potser alguns dels nostres llegidors arribaria a creure que no fem sinó el brot gros al "Directori".

Demés, perquè hom no cregui en aital suposició incloem, a més de la historieta si fa no fa muda, un dibuix publicat al "Life" de Nova York. Clar que cruspir-se una espasa és feina força difícil. Però els americans, fet i fet, saben a bastament de golafreries, i coneixen quina és la psicologia dels espanyols.

LA MANCOMUNITAT PROFANADA

Portat pel seu daler d'anorrear l'esperit de la Catalunya renaixent i seguint els seus mètodes de bàrbara destrucció, el *Directorio* de la Inquisició militar espanyola ha donat el cop de gràcia a l'incipient govern català conegut per Mancomunitat de Catalunya. No atrevint-se a decretar la seva dissolució material, segurament per temença als esdeveniments que sobrevindrien, ideà el *Directorio* la supressió de les diputacions provincials de la mateixa manera que abans suprimí els ajuntaments autèntics. D'aquesta guisa el cop adreçat contra la Mancomunitat adquiriria un aspecte més diplomàtic i els efectes podrien ésser més satisfactoris per la pau i la integritat de l'Estat espanyol.

Efectivament, dissoltes les diputacions, desposseïts de les seves investidures els patriotes elegits pel poble, els directors de la Mancomunitat cessaven automàticament en llurs càrrecs i, per consegüent, l'Estat s'ineautaria del govern interior de Catalunya, de quals funcions aquells tenien especial cura. D'aquesta guisa l'obra aferrissadament catalanesca de la Mancomunitat devindria espanyolista per excel·lència. Era aquest, també, l'únic mitjà d'acabar amb el separatisme i de convertir la próspera *región catalana* al dogma intangible de la *integridad de la patria española*.

Els resultats d'aquesta maniobra solament poden tenir eficàcia en les ments atrofiades d'aqueixos regeneradors de *capa y espada*, però en realitat els efectes de tals disposicions africanes esdevenen contraris a la finalitat que hom persegueix, sobretot quan el poble que les sofreix ha arribat al grau de consciència i dignitat col·lectiva com el que demostra Catalunya.

Mancada actualment la nostra pàtria d'aquells mitjans de defensa necessaris per a resistir amb èxit qualsevol eventualitat de caràcter bel·licós, l'única solució immediata a adoptar davant la brutal escomesa de l'enemic, que salvés de les seves grapes l'esperit i la idealitat de la pàtria i fos alhora una protesta digna i seriosa, correcta i no menys enèrgica, era la que acordaren els vuitanta diputats autèntics reunits en el Palau de la Generalitat pocs dies abans de fer-se efectiu el decret de dissolució de les diputacions provincials.

Heu's aquí l'acord pres per unanimitat i signat per tots els representants del poble:

Davant la imminència de la substitució dels diputats que componen les actuals diputacions provincials i, per consegüent, la Mancomunitat de Catalunya, reunits aquests el dia 11 de gener de l'any 1924 en el Palau de la Generalitat, decla-

ren llur convenciment de que els organismes públics deuen d'ésser governats i dirigits per homes fills del sufragi.

Declaren i fan promesa de no intervenir en el governament de les diputacions de la Mancomunitat, mentre aquestes corporacions no siguin constituïdes pel mitjà de l'elecció popular.

Per últim, declaren que seguiran units, fidels als ideals de Catalunya, atenent cadascú la seva ideologia política i la seva actuació en la vida de la Mancomunitat."

Aquesta declaració de fidelitat a l'esperit i a les institucions de la pàtria rediviva és un document històric anàleg al que inspirà als herois defensors de Barcelona l'any 1714 a subscriure la declaració que dona fe d'haver complert fidelment llur deure de catalans fins a la darrera hora, restant esclaus amb dignitat.

La Mancomunitat ja funciona a mans de l'enemic. El lloc d'honor dels patriotes que han admirat el món amb l'exemple d'una administració meridiana i han reconstruït materialment Catalunya dotant-la de mitjans de comunicació i d'institucions benèfiques; que han posat la nostra pàtria al rang d'una nació lliure,

quant a cultura; aqueix lloc sagrat de reconstrucció nacional, en tots els seus aspectes, ha passat a poder d'uns homes profans, sense nocions de govern ni consciència dels deures que se'ls encomana, només amb els mèrits d'haver-se significat pel seu odi contra les aspiracions i els anhels de llibertat del nostre poble.

Un dels primers actes dels que profanen el govern de la Mancomunitat ha estat el bandejament de la llengua catalana de l'escoles dependents de la mateixa, substituint-la per l'espanyola.

Ja ens imaginem la tasca que hauran de desenrotllar per tal de fer desaparèixer l'empremta del català a les aules. Qualsevol dia el telègraf ens assabentarà d'alguna disposició xiroia dels nous *administradors* de la Mancomunitat semblant a aquella ordre del cap provincial de carreteres de Girona, comminant al President de Catalunya a fer esborrar dels pilons o fites que marquen els quilòmetres dels camins mancomunals, les barretines vermelles que hi havien pintat en un ramell de bogeria separatista. El pobre funcionari espanyol havia pres per barretines un signe d'ús corrent a les carreteres i de caràcter internacional! P. O. L.

UNA PÀGINA PER A LA HISTÒRIA

ELS CONSELLERS DE LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA, EN EL MOMENT DE CESSAR EN LLURS CÀRRECS, SIGNAREN LA SEGÜENT NOTA QUE LA CENSURA IMPEDÍ PUBLICAR A LA PREMSA:

SOLS CEDINT A UN ACTE DE FORÇA, ABANDONEM ELS LLOCS QUE OCUPAVEM PER MANDAT EXPRES DEL POBLE DE CATALUNYA. EN SOM TRETS PERQUE HAVEM ESTIMAT MASSA LA NOSTRA TERRA.

D'UN ORGANISME ADMINISTRATIU, RUDIMENTARI I COMPLICAT ALHORA, AL QUAL S'HA PROCURAT FINS NEGAR-LI ELS MITJANS PER A LA SEVA SUBSISTENCIA, N'HEM FET US COS VIU I ROBUST QUE HA POGUT REALITZAR TOTA UNA OBRA DE CIVILITZACIO, AQUESTA OBRA DE VIES PUBLIQUES, LE TELEFONS, D'INSTITUTS CIENTIFICS, DE CASES DE BENEFICENCIA, QUE QUEDA RESSENYADA EN ELS TRES VOLUMS QUE FA POC FORMAREM I QUE RESTA COM EL NOSTRE TESTAMENT.

AIXO HA ESTAT POSSIBLE, PERQUE A AQUELL COS EL VIVIFICAVA L'ESPERIT DE CATALUNYA, DE QUE SE'NS HAVIA FET DIPOSITARIS.

ES A AQUEST ESPERIT, MES QUE A NOSALTRES, AL QUE ES PERSEGUEIX I ES FORAGITA.

AQUEST SAGRAT DIPOSIT, QUE TOTHORA HEM SERVAT AMB EL MES GRAN ORGULL I AMB LA MAXIMA DILIGENCIA, EL TORNEM AL NOSTRE POBLE.

ELS SUCCESSORS QUE ENS DONGUI EL MATEIX ACTE DE FORÇA QUE A NOSALTRES ENS LLENÇA, MANCATS D'AQUEST ESPERIT, NO TROBARAN MES QUE UN COS FRET, COM TROBEN ELS CUCS EL COS HUMA DESPRES QUE N'HA FUGIT L'ANIMA. I TOTHORA HAURAN DE SENTIR LA VEU DEL NOSTRE POBLE QUE ELS CRIDA AMB EL POETA: "L'ANIMA ES MEVA!"

BARCELONA, PALAU DE LA GENERALITAT, 13 DE GENER, 1924.

S. ESTAPE I PAGES, PRESIDENT ACCIDENTAL — ANSELM GUASCH — PERE LLORET — PERE MIAS — R. NOGUER I COMET — SANTIAGO DE RIBA — A. RIERA I PAU — ROMA SOL — J. VALLS I PUJALS, CONSELLERS.

LA CATALUNYA IMMORTAL

Per tal d'homenatjar l'egregi patriici i il·lustre arquitecte En Josep Puig i Cadafalch, President de Catalunya, honorat amb el títol de Doctor "honoris causa" per la Universitat alemanya de Freiburg, la intel·lectualitat catalana li oferí un banquet a l'Hotel Ritz de Barcelona la vetlla del dilluns 17 de desembre, havent-hi concorregut més de quatre cents comensals, la qual cosa vol dir que hi havia reunida la quasi totalitat de la gent de lletres. Els que per diverses causes no hi pogueren concórrer s'hi adheriren entusiastament.

L'acte adquirí una importància excepcional; molt més en aquests temps d'inquisició del pensament i de cruel repressió de les idealitats catalanes. O, si haguéssim pogut escoltar les converses íntimes d'aquells homes que el 17 de desembre es congregaren al Ritz per tal d'afirmar i mantenir integralment l'esperit i els ideals de la pàtria dels catalans!

Acontentem-nos amb paladejar-ne els abrivats parlaments d'ofrena i d'agraïment que hi pronunciaren l'eminent biòleg Doctor August Pi i Sunyer i l'homenatjat, encara que el discurs de l'il·lustre President de Catalunya hagi sofert, en la seva part més suggestiva, la cruel mutilació de la censura militar.

Parlament del Doctor Pi i Sunyer:

L'ex-diputat i president de la Societat de Biologia, s'aixeca per oferir l'homenatge.

Senyor President — diu — aquí som molts, i no som tots: els qui avui us acompanyen són legió; bé podria dir que voldrien acompanyar-vos en aquesta hora tots els bons fills de Catalunya. (Ovació).

La Universitat que en l'any 500 fundà el due Albert, gaudirà de comptar-vos entre els seus.

Diu l'informe del Claustre, que ret en vós, honor al savi eminent, però també, a l'insigne estadista que tan sàviament regeix la Mancomunitat de Catalunya. (Llarga ovació).

Vós són aquell que haven recreat no ves formes a l'arquitectura; però heu recreat, també, i heu donat noves formes a la reconstrucció de Catalunya; el vostre nom, gloriósament vinculat a la llengua catalana, ha recorregut tot el món.

Que, per més que diguin, no hi ha, com podria semblar, tals llengües universals, i altres llengües familiars. (Ovació).

El so no fa la cançó, la fa el buf. Possem aquest buf en les nostres obres, fem obres, fem llibres, i serem universals (Grans aplaudiments).

L'informe del claustre universitari de

Freiburg, com deia, ret l'homenatge també a l'estadista que ha regit la Mancomunitat de Catalunya.

Retem amb emoció un record fidelíssim al primer president, N'Enric Prat de la Riba. (Ovació).

Vós, al front de la Mancomunitat, heu fet i feu la gran obra: camins, carreteres, xarxes de telèfons, escoles, tota la gamma de la vida; sosteniu una cultura; sosteniu uns llibres; primícies de la ciència, de la filosofia, de l'art de Catalunya.

Vós, honorable President, aneu a prendre la vostra gran investidura de la Universitat del Gran Ducat de Baden. Vós passareu per aquella regió, per on corre de l'una banda el Rin, i de l'altra, el Danubi. Per aquestes regions han passat les grans invasions destructores. Però per damunt de tot, i de sempre, l'esperit ha triomfat.

Restem fidels a aquest esperit, i triomfarem. (Sorollosa ovació).

Parlament del senyor Puig i Cadafalch:

En aixecar-se, per a parlar, el senyor Puig i Cadafalch, es produeix una ovació interminable, posant-se tothom a peu dret. I diu així el parlament de l'il·lustre homenatjat:

Bé em deixareu, que les meves paraules, contestant a les que m'acabeu d'adreçar plenes d'amistat bondadosa i indulgència, siguin ben poques. Voldria trobar una síl·laba que digués l'agraïment que sento pel que representa la vostra presència aquí, homes de tant divers pensar i pel que m'ha honorat la distinció elevada que ha volgut conferir-me la Facultat de Filosofia de la Universitat de Freiburg, la qual cosa dec especialment, al seu degà doctor Jansen i a son Conseller, el savi historiador doctor Finke.

Posen vosaltres en aquest mot, que no sé trobar, el que vos suggereixi el vostre ingeni i el vostre saber i vagi a ells dirigit com veu d'un petit poble estudiant, que preven també negrors en l'esdevenidor, als savis de Freiburg que passen les misèries del temps.

Em complau, satisfent una ambició patriòtica, el que a la nostra generació li hagi estat donada la glòria de portar pel món la ciència catalana. Ha estat assolida regirant les entranyes de les coses i cercant en els fets modestos la llumeneta somorta; no per les paraules ditiràmiques, ni pels sistemes de complicat armatost. Els homes treballadors d'avui, com abans En Milà, el treball modest els ha donat autoritat per a alternar en els congressos científics i en les Universitats amb els savis de totes les terres. Ho devem a l'utillatge que l'Institut d'Estudis Catalans, ha posat en les nostres mans i així a les Institucions i al poble de Ca-

talunya. Ara fa poc el saber català ha estat admès a la Unió Internacional de les Acadèmies i invitat a col·laborar en l'enquesta del llatí medieval, que ha de servir de base a un nou Du Cange, a la formació del Corpus dels vasos pintats i a la de la carta geogràfica del món romà. L'honor d'un lloc en el front en el qual lluita el saber generós de les coses inútils, contra l'allau de l'afany material de la post-guerra, el devem al nostra poble.

L'honor que suara he rebut el dec a la mateixa terra. Estudiant la seva arquitectura romànica he pogut assenyalar en la successió del pensament artístic un estratus en la història general, abans desconegut, interessant per la seva extensió, per la varietat de les formes i per ésser com un moment que precedeix a la formació del romànic en que l'Occident d'Europa parla per primera volta, amb llenguatge sortit de la seva ànima, en l'Arquitectura i l'Escultura. El dec després al que he pogut estimular en el càrrec amb el qual Catalunya m'ha honorat quatre vegades, a que els catalans avancessin en el camí del saber. Serà això orgull de la meua vida l'haver cavat camins per l'esperit i continuar l'obra començada amb En Prat de la Riba.

La incomparable riquesa que així hem tancat en les ànimes serà eternament nostra i catalana i ningú la podrà robar ni destruir i ella serà llavor de flors invisibles que ningú podrà esfullar. Es motiu d'íntima alegria en aquests moments d'ansietat i de perill el pensar com la civilització està per sobre dels ondulants esforços dels terratrèmols que congrien els homes i com tots vosaltres, amb el que representeu i amb el que sou, amb mi vos glorieu de la indestructibilitat de la torre àurea d'ideals de civilització que Catalunya ha aixecat.

Jo encara us vull dir com la Universitat de Freiburg ha honorat un llibre escrit en llengua catalana, sagrat vehicle del nostre pensament que no sabríem substituir per altre. Mai aquesta llengua ha estat obstacle per a entendre'ns els homes d'estudi. Emparentada amb el llatí, ha pogut ésser entesa a França, a Itàlia, a Alemanya i a l'Amèrica, de les grans Universitats. Un dels plaers de la meua vida era rebre una lletra de l'avui professor del Departament de Belles Arts de Harvard, el professor nord-americà, A. Kingsley Porter, l'investigador de l'arquitectura lombarda i de l'escultura romànica, dient que havia llegit per a la seva preparació de llatí el meu llibre català que li havia mostrat En Camille Enlart, al Trocader de París.

Deixeu ara senyors que acabi.

(Aquí un fragment suprimit pel censor de la Inquisició militar espanyola.)

Havem volgut dinar plegats, si no en una mateixa taula, sota un mateix sos-

tre. Diguem per a terminar, un mot que encara es pot repetir després de sentir-lo de llavis reials: Visca Catalunya!

Ressona un visca imponent.

El discurs, sovint interromput per esclatants aplaudiments, rep al final, una altra ovació que dura llarga estona.

EL DILEMA

Està plantejat amb tota la brutalitat dels fets.

No pot escapar a l'esperit menys observador la gravetat de l'hora excepcional en què es troba Catalunya enfront de l'atemptat criminal, que en l'ordre jurídic i patriòtic representa el fet insòlit de destruir l'obra de la Mancomunitat Catalana pel sol delictu d'ésser exclusivament catalana.

Aquest acte criminal portat amb tot el refinament de l'odi ancestral que senten els dictadors d'Espanya per Catalunya, ha obert un gran abisme entre Espanya i els que encara a Catalunya creien, amb sinceritat o convencionalisme, amb una possible *entente-cordiale* entre els governs centrals de l'Estat i el poble català.

Destruïda la Mancomunitat Catalana, l'únic llaç de relacions més o menys sinceres que existia entre Catalunya i l'Estat espanyol, se'ns presenta el gran dilema que ens suggereix els següents interrogants: Què farà la "Lliga"? (*) Com sabran correspondre al amor de aquella somniada *España grande* els grans homes de la "Lliga" que amb mires egoïstes i d'una manifesta covardia, han humiliat una altra volta la dignitat de Catalunya?

I si encara es senten catalans; si encara els ha quedat una engruna de dignitat patriòtica, quin *oportunisme* els espera? No estan encara convençuts?

El dilema és ben clar: Amb Catalunya lliure, o contra Catalunya.

Avui ja no es poden acceptar contemporitzacions de cap mena. En Primo de Rivera i el rei d'Espanya, han tingut bon encert en fer desaparèixer tota mena de mitges tintes que puguin enterbolir l'obra santa i abnegada de reivindicació total de Catalunya.

Amb Catalunya lliure, o contra Cata-

lunya! Veurem el camí que empendran els homes de la "Lliga Regionalista" després de tantes dures proves rebudes ab tants anys perduts, tan plens d'oportunisme.

Encara ens resten unes engrunes d'esperança. Encara guardem un poc d'optimisme per a confiar amb l'acció eficaç i intel·ligent d'aquests homes de la "Lliga" que si un dia saberen engendrar il·lusòries esperances per una *España grande*, amb més força de convicció, com a catalans, avui poden arribar a la realitat vivent de la Catalunya lliure que En Primo de Rivera i el rei d'Espanya han fet concebre

ACORDS DEL CASAL CATALÀ

Davant de la forta repressió de què és objecte la nostra pàtria, el "Casal Català" de Buenos Aires, que sempre ha mantingut noblement i fermament l'estendard de la catalanitat a ultrança — accentuada aquests últims anys en un nacionalisme incondicionat, bell reflex de l'evolució soferta pel catalanisme a la terra pàtria esclava, — acaba d'adoptar una actitud digna i assenyada però no menys enèrgica i exemplar per als tebis de nacionalisme.

En l'última assemblea general celebrada el propassat diumenge dia 3, fou presentada i aprovada per aclamació la següent proposició:

"El "Casal Català" de Buenos Aires, davant dels esdeveniments que es desen-

al cor dels catalans patriotes amb l'atemptat criminal a la Mancomunitat Catalana, la més alta i genuïna representació de l'espiritualitat nacional de Catalunya.

L'abisme és infranquejable. I el nostre tan po coptimisme que guardem esperant, esperant sempre, ens obra un parèntesi per a definir els homes representatius de la "Lliga Regionalista" d'acord al camí que emprenguin enfront del gran dilema que els ha plantejat la Dictadura militar d'En Primo de Rivera i el rei de aquella *España grande e intangible*.

JOAN B. ALEMANY I BORRÁS.

rotllen a la nostra pàtria, reafirma en aquests moments històrics els ideals de màxima independència que l'impel·leixen a actuar per Catalunya."

Així mateix hom presentà i aprovà per unanimitat aquesta altra:

"Vista l'actitud de l'Estat opressor amb respecte la Mancomunitat de Catalunya, lliurada a mercè dels seus més fells enemics, el "Casal Català" declara que a despit d'això no reconeix altra Mancomunitat que la que presidí durant quatre biennis consecutius l'il·lustre patriai Josep Puig i Cadafalch."

No cal dir que aquests acords del benemèrit "Casal Català" coincideixen amb el nostre juí al respecte i que ens hi adherim amb tota l'ànima.

PER ALS NOSTRES EMPRESONATS

En l'assemblea que últimament realitzà el Comitè "Llibertat", hom aprovà per unanimitat una moció interessantíssima.

Davant la criminal repressió posada en pràctica per la Dictadura espanyola contra els nobles ideals nacionalistes catalans i trobant-se les presons de Catalunya plenes d'honrats patriais, el delictu dels quals no és altre que defensar la llibertat de la nostra terra pàtria, s'acordà constituir amb el nom de "Associació Catalana de Beneficència" una entitat destinada a socórrer els catalans que per les seves conviccions ideològiques siguin posats reixes endins pels nostres opressors.

La idea mereix l'aprovació entusiasta de tots els nacionalistes i, en general, de tothom que sàpiga el què significa lluitar generosament per un ideal humà.

Com a complement de la quantitat que es recaudi mensualment en concepte de quotes voluntàries dels associats, s'obrí una subscripció inicial per tal de disposar de seguida de cabals per a córrer a l'ajut dels primers empresonats que ho necessitin.

Heu's aquí els donatius registrats fins a l'hora d'escriure aquesta nota:

Gràcia B. de Llorens, \$ 10; Joan J. Llorens, 10; Florentí Alentorn, 10; Josep Comas, 20; Hernan Parés, 20; Antoni Costa, 10; Angel Boixader, 10; Manuel Carol, 10; Josep W. Dalfó, 10; M. Comas-Garriach, 10; H. Nadal i Mallol, 10; Joan Comorera, 5; Antoni Gol, 5; Ramon Mas, 5; Francese Cortina, 10; Pau Iglesias, 5; Artur Garriach, 5; Pere Seras, 5; Josep Sansi, 10; Emili Pagès, 10; Lluís Ros, 5; Joan Cunill, 5; Melcior Grau, 10; Josep Grau, 10; M. Anadalmay, 5; Angel Freixas, 5; Joan Sagarrà, 5; Rafe! Gencsà, 10; Josep Tresserras, 5; Lluís Dalmau, 5; Un separatista, 5; Joan B. Gacia, 10; Miquel Vilà, 6; Eugeni Porta, 3; Joan B. Lloneh, 10; Lluís Valls, 5; Un altre separatista, 5; Joan Antich, 20; G. Parés, 5; J. Pujol, 7; Joan Paré, 5; X. X., 5; Total, \$ 341.

L'"Associació Catalana de Beneficència" és una branca del Comitè "Llibertat", que accepta adherents independentment d'aquest.

Els donatius i adhesions es reben al Comitè "Llibertat" i *Nación Catalana*, Reconquista 491, i a la redacció de *RES-SORGIMENT*, México 1356.

(*) Els esdeveniments posteriors a la data en què fou escrit aquest article del nostre dilectíssim col·laborador, constaten la noble actitud dels elements de la "Lliga", decantant-se per Catalunya. Inserim, però, l'escriu del nostre company perquè reflexa un estat d'esperit o d'espectació col·lectiva front la política contorsionista, fins suava, d'aquella agrupació de la dreta del catalanisme. Sortosament per la nostra pàtria, sembla que tothom sent les immenses responsabilitats de l'hora present.—Nota de la Direcció.

N O T Í C I E S IV

I

Un grup de nacionalistes catalans d'Embarcación (Província de Salta), estan fent gestions per a constituir un comitè a semblança dels que existeixen en diverses ciutats de l'Argentina. La pruja d'aquests connacionals en aplegar-se patriòticament és per a treballar per l'alliberament de la nostra pàtria.

Desitgem poder assabentar la constitució definitiva de la nova entitat en el número propvenient.

Mentrestant sàpiguen els bons amics d'Embarcación que poden disposar de nosaltres en tot ço que els puguem ésser útils per tal d'arribar a la realització del seu bell propòsit.

II

Sembla que la intensificació de les campanyes dels nacionalistes catalans de l'Argentina a favor de la causa de la independència de Catalunya comencen d'abastar aquell caire que tant ens plau.

El diari de Madrid "Informaciones" — segons telegrama publicat per la premsa de Montevideo i per "Los Principios" de

Córdoba — s'ha dirigit al Directori cridant-li l'atenció respecte a l'actitud de la premsa catalanista d'Amèrica, sobretot pel setmanari "Nación Catalana" de Buenos Aires, i reclamant-li la intervenció del representant diplomàtic espanyol a aquest país.

Que potser es pensa "Informaciones" que les normes de govern de l'Argentina són a faisó de les d'Espanya? Que no ho sap que aquí el règim imperant és la república federal democràtica i que la llibertat d'opinió és quelcom intangible i no una utopia com és ara a les terres de l'Estat espanyol?

I doncs que es creu que l'Argentina s'independitza d'Espanya per a seguir a rerassaga dels països civilitzats?

III

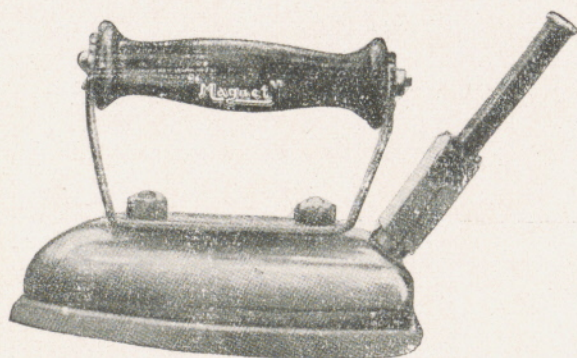
Aviat arribarà a Buenos Aires l'eminent actor català, glòria que fou un temps de la nostra escena nacional, l'Enrie Borràs, el qual, després de dotze anys, tornarà a presentar-se davant del públic argentí actuant a començaments de la pròxima temporada en el Teatre Avenida d'aquesta ciutat.

"Catalonia", la bella publicació argentina d'expansió de la nostra cultura, segueix el ritme normal de la seva existència.

L'últim número, suara aparegut, és tan interessant com els anteriors i conté aquest sumari: Joan Maragall: "La sardana"; Cristófor de Domènec: "Cicerón, orador"; J. Llorens i Artigas: "Pablo Luis Picasso"; Carles Pi i Sunyer: "Horas de estío"; J. M. Lopez-Picó: "Poesias" (Gràcia B. de Llorens, trad.); J. M. Junoy: "Las ideas y las imágenes"; Ernest M. Ferrando: "Las lejanías sugestivas"; M. de Montoliu: Una antología de poetas catalanes traducidos al alemán"; Ll. Nicolau d'Olwer: "Peligros de la hora"; Josep Carner: "El barrio rico"; Josep M. de Sagarra: "Pirandello"; J. M. Casas de Muller: "Comentarios a la obra del Institut Català de Rítmica i Plàstica".

V

L'empresa de la revista «Catalana» de Barcelona publicarà enguany tres nous llibres inèdits del gran poeta mossèn Jacint Verdaguer, qualst ítols són: «Barcelonines», «Jovenívoles» i «Disperses», que han d'ésser el complement de les seves Obres. Desitjant recollir en el volumen «Dis-

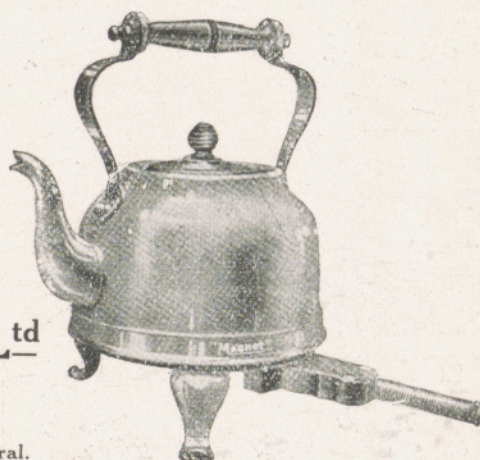
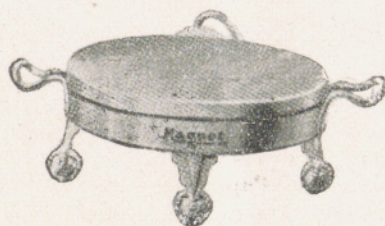

ELS APARELLS ELÈCTRICS MARCA

"Magnet"

PER A ÚS DOMÈSTIC, SÓN ELS MÉS ECONÒMICS

Sol·licitin llista de preus
il·lustrada

Anglo-Argentine General Electric Co. Ltd

1475 - RIVADAVIA - 1483

(PLAÇA DEL CONGRÉS) - BUENOS AIRES

U. T. 5560 al 62, Libertad

Coop. T. 2616, Central.

perses» tot ço que del gran escriptor hi ha escampat en quaderns, revistes, certàmens, Albums, etc., la Direcció de «Catalana» ens prega d'assabentar-ho als nostres llegidors a fi de que si hi ha qui sàpiga quelcom d'inèdit original de mossèn Cinto ho facin saber directament a l'esmentada Direcció (Mallorca, 257, Barcelona) o ens ho comuniqui a nosaltres que amb molt de gust en fórem missatgers.

CONFERÈNCIA I AUDICIÓ

El dimarts dia 19 propinent tindrà lloc en Casal Català una conferència i audició antològica a càrrec del Director de l'Orfeó Català, mestre Ernest Sunyer i dels professors senyoreta Maria Pigrau senyors F. Roig-Matons i Carles A. Carrera.

El tema de la dissertació és: «Origen i evolució de la música instrumental» (Síntesi fins a l'època actual) durant la qual s'executaran obres de Lully, Scarlatti, Pergolese, Papini, Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Rubinstein, Mendelshonn, Shumann, Chopin Bazzini, D'Ambrosio, Grieg, Dvorak, Franck, Sunyer, Wieniawski, a violi, piano i cant.

L'acte començarà a dos quarts de deu d'ela vetlla.

OLIS

de cuina i de taula, a cada tres portes en venen; però els catalans que vulguin ésser ben servits i pagar preus equitatius, faran molt bé de venir a casa.

S'envien mostres i es reparteix a domicili.

||||| **L'ATLÀNTIDA** |||||

J. CABRÉ I CIA.

Estados Unidos 1599

i Cevallos.

Un. Tel.

5532, Libertad

"LA BARCELONESA" DE M. HILL

Casa especial en **PERNILS** cuits, crus i fumats.

FIAMBRES I EMBOTITS DE TOTA MENA

Vendes a l'engròs i a la menuda

Mercat San Telmo (Defensa 961) Llocs 101 i 102

Bs. AIRES

Un. Tel. 3818 (Buen Orden) Escriptori: PERÚ 1534

Frigorífic i Fàbrica: **TEMPERLEY (F.C.S.)**

FARMACIA CATALANA DEL DOCTOR VILAR

LABORATORI D'ANÁLISIS I ESTERILITZACIONS

S'atenen demandes per la campanya, fent-se els enviaments amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda

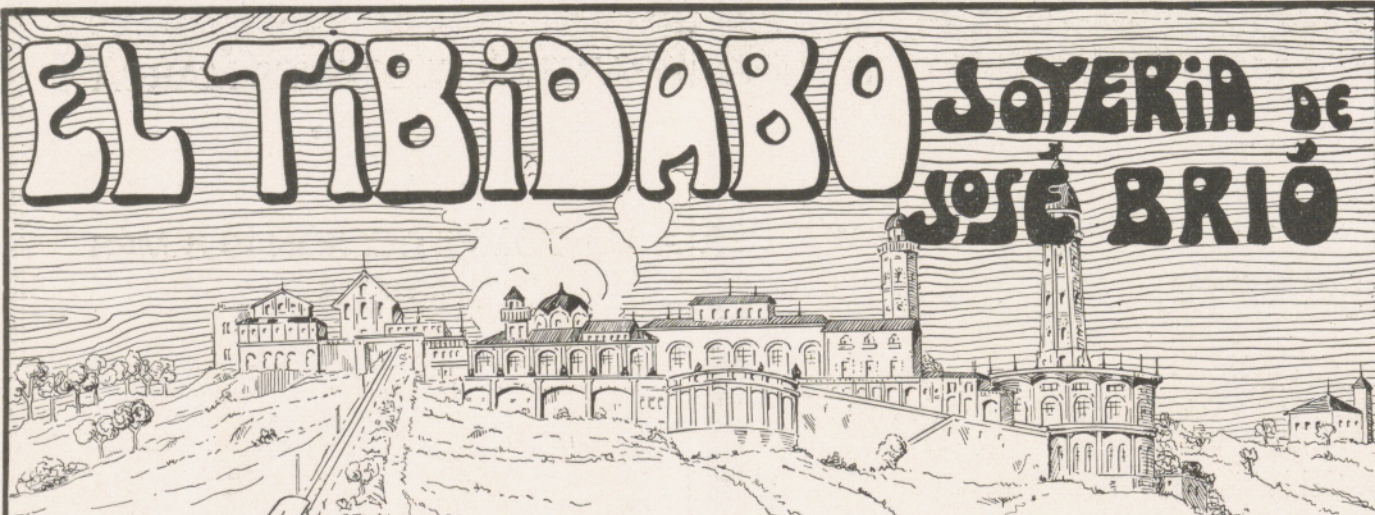
GARANTIA ABSOLUTA DE TOTES LES PREPARACIONS

Venem **AIGUANAF** compost

ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA

Unió Telef. 3305, (Rivadavia)

BUENOS AIRES

EL TIBIDABO JOYERIA DE JOSÉ BRIÓ

CERRITO 373 BsAs

Brillants i Alhages Fines d'Ocasió,
a preus veritablement limitats.

No compreu sense abans
visitar aquesta casa.

UN. TEL. 0106,
LIBERTAD

Confiteria Catalana

Cerrito, 153

Unió Telefònica 4571, Rivadavia
Coop. Telefònica 2918, Central

B^{mé} Mitre 2248

Unió Telefònica 8809, Mitre
Coop. Telefònica 2919, Central

Coques d'Arenys.

**TORTELLS
CALENTS**

Dues vegades el dia.

Xampany Codorniu
Non plus ultra,
Extra i Espumós

ANIS DEU
el preferit de les famílies.

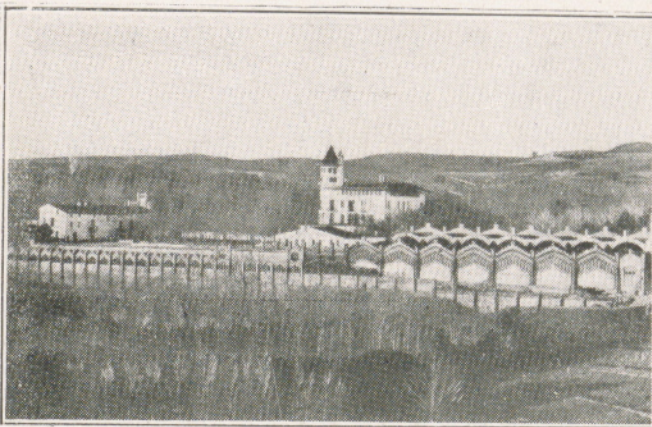
YASILAK No deixin de
provar aquest
saborós licor
català.

Unics concessionaris per
a la República Argentina: **CASA OMS**

 Vins importats: Alella, Moscatell,
Garnatxa, Ranci, Jerez i Oporto.

Personal de la Casa CODORNIU preparant-se per a la collita.

Vista general de la Casa CODORNIU a Sant Sadurn de Noya.

APIARI "FLOR DE ROMERO"

Productes d'apicultura

Especialitat de la Casa:

Caramels de mel

Gemetes melades

Torrans de mel

Farciments de mel, etc. etc.

Josep Ramoneda

Abellers:
COLONIA ALVEAR
(Mendoza)

Escriptori:
Medrano 461
Buenos Aires
U. T. 8729, Mitre

MATALASSOS a l'estil català
(REFORMA I VENDA)

Gran assortit de tot lo pertanyent al ram
Encàrrecs per carta o personalment

D. VALLBONA
Coop. Telefònica 551, (Oeste)

PAVON, 4374
BUENOS AIRES

**Impremta
Fontana**

de Fontana i Traverso.

Unión
Telef.
6336
Riva-
davia.

B^{mé} Mitre, 1325

Pintura en General

Blanqueigs, Imitacions i Col·locació de
Papers pintats de tota mena.

PREUS MODERATS

PAGÈS i PASCUAL: México, 1320
BUENOS AIRES

ARTICLES

per a MECÀNICS, FERRERS
i BRONZERS

Joan Russinyol

SARMIENTO, 1517 { Un. Tel. 1081, Libertad
Coop. Tel. 1350, Central

Unica Casa Especial
en Caragols
per a Metalls de Ferro,
Bronze i Acer.

Avisem al nostres clients que ens
havem traslladat del carrer Cangallo al
de SARMIENTO, 1517.

Fabrica de Camises
"La Esmeralda"

ENRIC RODÓ

ESMERALDA, 492

Sucursal: Corrientes, 1260
Buenos Aires :: :: :: :: ::

**Venda directa
al consumidor**

Per CAMISES de resultat ex-
cel.lent: Per gènere de punt
Català i per tota mena d'ar-
ticles de Camiseria, visiteu
sempre **"La Esmeralda"**.
Sereu ben atesos i compra-
reu barat.

"Bodegas RESPLANDOR"

... (Pagès, Aymerich i Cia., MENDOZA) ...

Compatricis: Si voleu beure bon vi exigiu
al vostre proveïdor que us serveixi el
de marca **"Resplandor"**.

Unics representants a Buenos Aires:

ROVIRALTA, GRANADA i Cia.

Córdoba 2677

Un. Tel. 2448, Juncal